

Egy filozopter trükkjei

Szerb Antal is beke-
rült az Olvasta-e? sor-
zat szerzői közé. Két no-
velláját dolgozta össze
Szűcs János, ebből ren-
dezett egyórás játékot
Révész György Egy fi-
lozopter szerelmei cím-
mel.

Végignézve ezt a leg-
alább két óra hosszát
tartó egy órát, megerő-
södött a tapasztalat:
rejtélyes metamorfózi-
sion esnek itt át klasszi-
kusaink. Micsoda név-
sor egy sorozathoz: Ady,
Móra, Kosztolányi, most
Szerb Antal! Ritka igé-
nyes szerzőválasztás.
Biztos ízlés, változatos
műsor. A képernyőn pe-
dig? Mintha valamelyik
jobb tollú lektúrfőnök
rejtőzne a nevek mö-
gött, különböző íróegyé-
niségek saját stílusú el-
beszélései helyett mint-
ha mindig egy valaki
mesélné mindig egyfor-
mán a jellegükben
ugyancsak egyívásúvá
tett történeteket.

Hát Szerb Antalnak
kell ahhoz lenni, hogy
valaki kitaláljon egy
férfit, aki különböző
nőkkel nem túl érdekes
kalandokba bonyoló-
dik? Emellett irodalmár
és ideje egy részét
könyvtárban tölti —
ahol meglehetősen hang-
osan, hogy legalább a fél
terem élvezhesse az in-
tim részleteket, beszá-
mol barátjának a dol-
gok állásáról —, de fi-
lozopter voltának sem-
mi köze az egészhez,
csak valahol lennie kell
és valamit csinálnia
kell, hát ezt találta ki
neki a nagyralátó szer-
ző. És valami trükköt is

kitalált hozzá, hogy vi-
gye valami a történetet,
ennek köszönhetően a
nők mind vetkőzni kez-
denek a jelenlétében.
Tán a közhelyei puhít-
ják meg egy grófnő szí-
vét. éppúgy, mint
ahogy egy csacska diák-
lánnyét. Mert filozopte-
rünk közhelyek mondá-
sával és lejegyzésével is
foglalkozik. Nem is mel-
lesleg. Például: „A nők
kiismerhetetlenek.” Ez
nagyon tetszhet neki,
mert többször elismétli.
De miután a nők tény-
leg kiismerhetetlenek,
lehet, hogy más trükkje
válíik be. Mondjuk az,
hogy „míg célját el
nem éri”, addig szelíd,
félénk és ábrándos, utá-
na viszont fölényes, szó-
rakozott, szinte érdeke-
telen. Szegény diáklány
is csak addig volt szá-
mára érdekes, míg az
be nem vallotta iránta
érezett hűségese szerel-
mét...

Hát ehhez a szimpla
kis történethez nem
kell, sőt, fényűzés Szerb
Antalnak lenni.

Annál inkább kellett
Szerb Antal iróniája,
szellemes stílusa ahhoz
az élvezetes történethez,
amely filosz fiatalemb-
erről szól, aki annyira
tele van a könyvek köz-
vetítette világgal, az
irodalom és történelmi
múlt emlékeivel és ada-
taival, hogy számára az
a valódi valóság. Aki-
nek csak az a szerelem,
amihez néhány száz év
történelem is hozzátar-
tozik, de közben ráfa-
nyalodik a megjegyez-
hetetlen arcú varrólá-
nyokra és elárusítónók-

re. Akinek a titokzatos
grófnő csak lefejezett
ösökkel, kastéllyal, tit-
kos tapétaajtókkal és
„az égen tragikus alakú
felhők” vonulásával az
igazi. A maga prózai
megőlelhetőségében vi-
szont olyan hétköznapi,
hogy csak hazugság le-
het. Akí ifjonti sznob
ábrándjaiba szerelmes,
hogy szerethetne egy
grófnőt, aki olyan sze-
lid mozdulatokkal vet-
kőzik, „mint aki tudja,
hogy holnap is nap
lesz”. Ez a szerelmi
kaland egy figura, egy
éleztsemlélet élvezetes,
sziponkázó stílusú me-
rajzolásához szolgált
jellegzetes esetként.
Mint ahogy Szerb An-
talmál a másik történet
is irónikus és nem ba-
nális, mint egy lektúr.

Mi az az egyenruha,
ami az Olvasta-e? sor-
zat darabjait uniformi-
zálja? Az ágyra telepe-
dő Madelon, az eb
„olyan volt, mint egy
rojtos szélű fekete ken-
dő” — olvassuk. A kép-
ernyőn Madelon, az eb
úgy akar szórakoztató
lenni, hogy többször
hörögve rojt egy vén-
kisasszony pincsijére,
mígnem a vénkisasszony
hörögve összecsuplik. A
stílus, az ábrázolás- és
a szemléletmód élvezetes-
ségét és humorát — erő-
szakos és primitív csik-
landozás helyettesíti.
Mert ha szórakoztatás,
akkor a nézőt bármí
áron meg kell hangosan
nevetetni. De hátha
jobban mulatna a szer-
zők eredeti humorán?
Talán még meg is érte-
né... BÁRSONY ÉVA